

บทความวิชาการ

การเขียนแผนการจัดการเรียนรู้สู่เป้าหมายหลักสูตร

พยาบาลศาสตรบัณฑิต

Writing Learning Plan to Accomplish Curriculum Goals of the Bachelor of Nursing Science Program

วัชรารณณ์ เชี่ยววัฒนา (Watcharaporn Chewwattana)*

บทคัดย่อ

กระทรวงศึกษาธิการได้ประกาศกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2552 และได้บรรจุมาตรฐานผลการเรียนรู้ของนักศึกษา/บัณฑิตเป็นสำคัญ โดยบัณฑิตทุกสาขา/สาขาวิชาต้องมีมาตรฐานผลการเรียนรู้ 5 ด้านเป็นอย่างน้อยได้แก่ 1) ด้านคุณธรรม จริยธรรม 2) ด้านความรู้ 3) ด้านทักษะทางปัญญา 4) ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล และความรับผิดชอบ 5) ด้านทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสารและการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ สำหรับสาขาพยาบาลศาสตร์เป็นสาขาที่เน้นทักษะการปฏิบัติจึงเพิ่มมาตรฐานผลการเรียนรู้ด้านทักษะพิสัยไว้ในหลักสูตร เนื้อหาทางการพยาบาลที่ได้กำหนดขึ้นในหลักสูตร ถูกนำไปถ่ายทอดสู่ผู้เรียนผ่านการจัดการเรียนการสอนที่หลากหลายและเหมาะสมกับบริบทวิชา ทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติโดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้บรรลุเป้าหมายของผลการเรียนรู้ ทั้ง 6 ด้าน การจัดการเรียนการสอนดังกล่าวจำเป็นต้องมีการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ ซึ่งคล้ายกับการเขียนแผนที่แสดงทิศทางไปสู่เป้าหมาย

แผนการจัดการเรียนรู้ประกอบด้วย 1) สาระสำคัญหรือสังเขปหัวข้อ 2) จุดประสงค์ การเรียนรู้ 3) หลักฐานการเรียนรู้ 4) จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม 5) เนื้อหาวิชาหรือสาระ การเรียนรู้ 6) กิจกรรมการเรียนรู้หรือกิจกรรมการเรียนการสอน 7) สื่อการเรียนการสอน 8) การวัดและประเมินผล และ 9) บันทึกหลังการจัดการเรียนรู้ แผนการจัดการเรียนรู้คือเครื่องมือซึ่งจะมีประสิทธิภาพได้ถ้ามีการนำไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนอย่างถูกวิธีเพื่อให้การเรียน การสอนเป็นไปตามที่ต้องการและบรรลุเป้าหมายของหลักสูตร ทำให้ได้บัณฑิตพยาบาลที่มี มาตรฐานผลการเรียนรู้ครบทั้ง 6 ด้าน สามารถดำเนินชีวิตที่ถูกต้อง ทำหน้าที่ของตนเองต่อชีวิต ของตนเองและต่อสังคมตามเป้าหมายของการศึกษาอย่างแท้จริง

คำสำคัญ : พยาบาลศาสตร์ แผนการจัดการเรียนรู้ กรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ

*อาจารย์คณะพยาบาลศาสตร์เกื้อการุณย์ มหาวิทยาลัยนวมินทราชิราช

Abstract

According to the National Qualifications Framework for Higher Education B.E.2552 (2009) of the Education Ministry, all graduates of any curriculums are required to obtain at least five domains of learning outcomes, namely: 1) ethical and moral development; 2) knowledge; 3) cognitive skills; 4) interpersonal skills and responsibility; and 5) mathematical analytical thinking, communication and information technology skills. For the Nursing Science Program which is the practical skills-based program, the learning outcome of psychomotor domain is also added. All nursing contents in the curriculum are transmitted to nursing students through various forms of teaching and learning programs which are appropriate for each subject in both practical and theoretical terms. With aims to achieve all six learning outcomes, it is necessary for drawing a learning plan which could be compared to drawing a map showing directions to reach the target.

The learning plan consists of 9 elements including: 1) main points or summarized topics; 2) learning objectives; 3) learning evidence; 4) behavioral objectives; 5) course description or learning essence; 6) teaching and learning activities; 7) learning media; 8) measurement and evaluation; and 9) post-learning records. The plan is used as a tool which would be effective only when it is applied properly to manage the teaching and learning activities in order to accomplish the curriculum goals and lead nursing graduates to achieve all those six domains of learning outcomes. Nursing graduates would be eventually equipped with abilities to spend their own life on the right path and perform their duties for their own sake and the society in accordance with the actual learning objectives.

Keywords: Nursing Science, Learning Plan, National Qualifications Framework for Higher Education

บทนำ

ในยุคปัจจุบันที่การเดินทางและการติดต่อสื่อสารทำให้ง่ายและสะดวก ทำให้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ทั้งในประเทศและต่างประเทศ ผู้ที่ทำงานมีความต้องการด้านศึกษาเพิ่มเติมจึงต้องมีการปรับปรุงระบบการศึกษาเพื่อส่งเสริมการศึกษาตลอดชีวิตและพัฒนาคุณภาพมาตรฐานการจัดการศึกษาให้ดีและมีความใกล้เคียงกัน หลายประเทศได้มีการปรับเปลี่ยนระบบการจัดการศึกษาที่มุ่งเน้นมาตรฐานผลการเรียนรู้ของบัณฑิต (Learning Outcomes) สำหรับประเทศไทยการประกาศใช้พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่๒) พ.ศ. ๒๕๔๕ ส่งผลกระทบให้เกิดการปฏิรูปการศึกษาทุกระดับทั้งนี้สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาในฐานะที่เป็นหน่วยงานกำกับและส่งเสริมการดำเนินการของสถาบันอุดมศึกษาจึงได้ดำเนินการโครงการจัดทำกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาของประเทศไทย (Thai Qualifications Framework for Higher Education; TQF: HEd) เพื่อเป็นเครื่องมือในการนำนโยบายที่ปรากฏในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติเกี่ยวกับมาตรฐานการศึกษาของชาติในส่วนของมาตรฐานการอุดมศึกษาไปสู่การปฏิบัติในสถาบันอุดมศึกษาอย่างเป็นรูปธรรม กรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษามุ่งเน้นเป้าหมายการจัดการศึกษาที่ผลการเรียนรู้ (Learning Outcomes) ของนักศึกษาซึ่งเป็นการประกันคุณภาพบัณฑิตที่ได้รับคุณวุฒิแต่ละคุณวุฒิและสื่อสารให้สังคมชุมชนรวมทั้งสถาบันอุดมศึกษาทั้งในและต่างประเทศเข้าใจได้ตรงกันและเชื่อมั่น

ถึงผลการเรียนรู้ที่บัณฑิตได้รับการพัฒนาว่ามีมาตรฐานที่สามารถเทียบเคียงกันได้กับสถาบันอุดมศึกษาที่ดีทั้งในและต่างประเทศ (คณะกรรมการการอุดมศึกษา, 2552: 9)

สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาได้ร่วมกับอาจารย์จากสถาบันการศึกษาต่างๆ จัดทำกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาของประเทศไทย (TQF: HEd) เพื่อเป็นเครื่องมือในการทำนโยบายไปสู่การปฏิบัติในสถาบันการศึกษอย่งเป็นรูปธรรม กรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ กำหนดว่าบัณฑิตทุกสาขา/สาขาวิชาจะต้องมีมาตรฐานผลการเรียนรู้ 5 ด้านเป็นอย่างน้อยได้แก่ 1) ด้านคุณธรรม จริยธรรม 2) ด้านความรู้ 3) ด้านทักษะทางปัญญา 4) ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ 5) ด้านทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสารและการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ สำหรับสาขาพยาบาลศาสตร์เป็นสาขาที่เน้นทักษะการปฏิบัติจึงเพิ่มมาตรฐานผลการเรียนรู้ด้านทักษะพิสัยในหลักสูตรด้วย (ดร.ณิรุจกรกานต์, 2553) เนื้อหาทางการพยาบาลที่ได้กำหนดขึ้นในหลักสูตรฯ จะถูกนำไปถ่ายทอดสู่ผู้เรียนผ่านการจัดการเรียนการสอนที่หลากหลายและเหมาะสมกับรายวิชาทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ ดังนั้นเพื่อให้การสอนบรรลุผลตามเป้าหมายผู้สอนจึงต้องจัดการสอนตามกระบวนการครบถ้วนทุกองค์ประกอบของการสอนโดยคำนึงถึงหลักการในการสอนและปัจจัยส่งเสริมการเรียนรู้ (อาภรณ์ ใจเที่ยง, 2553) อย่างไรก็ตามผู้สอนที่พยายามจะสอนโดยไม่มีแผนการจัดการเรียนรู้ก็คล้ายกับนักบินที่ไม่มีเป้าหมายและขาดแผนที่ใน

การเดินทาง การเขียนแผนการจัดการเรียนรู้คล้ายกับการเขียนแผนที่ที่แสดงทิศทางไปสู่จุดประสงค์ของการสอน ถ้ากิจกรรมการเรียนการสอนเริ่มหลงทางไป แผนการจัดการเรียนรู้จะช่วยให้ออกมาสู่ทิศทางที่ต้องการได้ ดังนั้นการสอนโดยขาดแผนการจัดการเรียนรู้จึงเป็นสิ่งที่ทำได้ยาก (รุจิรุ ภูสาระ, 2546: 120) ผู้สอนจึงจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องนำหลักสูตรสู่การสอนอย่างมีประสิทธิภาพโดยเริ่มจากการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้เพื่อนำไปสู่เป้าหมายของหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิตอย่างเป็นรูปธรรม

ความหมายของแผนการจัดการเรียนรู้

แผนการจัดการเรียนรู้ (learning plan) เป็นคำที่นำมาใช้ในหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 เหตุที่ใช้คำ “แผนการจัดการเรียนรู้” แทนคำว่า “แผนการสอน” เพราะต้องการให้ผู้สอนมุ่งจัดกิจกรรมการเรียนการสอน โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญเพื่อให้สอดคล้องกับเป้าหมายของการจัดการศึกษาที่บ่งไว้ในมาตรา 22 ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2544 ที่กล่าวไว้ว่า “การจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้และถือว่าผู้เรียนสำคัญที่สุด” (อาภรณ์ ใจเที่ยง, 2546: 213) การจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้แบ่งได้เป็น 2 ขั้นตอน ขั้นตอนแรกคือ การทำกำหนดการสอน ขั้นตอนที่สอง คือ การทำแผนการจัดการเรียนรู้ การทำกำหนดการสอนทำโดยวิเคราะห์สาระจากคำอธิบายรายวิชา แล้วจึงกำหนดเนื้อหาสาระสำคัญ จำนวนคาบ เวลา และสัปดาห์ที่สอนไว้ตลอดภาคเรียนหรือตลอดปี

การศึกษา ทั้งนี้ในการวิเคราะห์เนื้อหาอาจทำโดย การเขียนแผนภาพ แสดงหัวข้อใหญ่ หัวข้อย่อย ความสัมพันธ์ ความครอบคลุมและความเพียงพอ จากนั้นครูสามารถมองทะลุไปถึงวิธีการสอนที่เหมาะสมกับเนื้อหาแต่ละประเภทโดยพิจารณาถึง ทฤษฎีการเรียนรู้ รูปแบบการสอนและเทคนิค การสอน เลือกมาใช้ให้เหมาะกับเนื้อหา เวลา และ ผู้เรียน (ชนาธิป พรกุล, 2557: 232-234) และนำมาเป็นแนวทางในการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ซึ่งเป็นขั้นตอนที่สองโดยการเขียนให้ครบทุกองค์ประกอบและให้ถูกต้องตามหลักการ (อาภรณ์ ใจเที่ยง, 2553: 206)

ส่วนประกอบของแผนการจัดการเรียนรู้

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ดีจะต้องประกอบไปด้วยส่วนสำคัญอย่างน้อย 3 ส่วนที่เรียกย่อๆ ว่า “OLE” ได้แก่ จุดประสงค์การเรียนรู้ (Objectives = O) กิจกรรมการเรียนการสอน (Learning and teaching activities = L) และการประเมินผล (Evaluation = E) ซึ่งรวมเรียกว่า “ไตรยางค์การสอน” (ไพฑูริย์ สีนลารัตน์, 2526 อ้างใน อาภรณ์ ใจเที่ยง, 2553: 6) ทั้งนี้ยังมีส่วนประกอบอื่นๆ อีกหลายประการที่ครูสามารถนำไปบรรจุไว้ในแผนการจัดการเรียนรู้ซึ่งจะทำให้แผนการจัดการเรียนรู้นั้นๆ มีความละเอียดและสามารถนำไปใช้ได้เป็นอย่างดีและมีประสิทธิภาพ ส่วนประกอบของแผนการจัดการเรียนรู้ประกอบด้วยส่วนประกอบ ดังนี้

(ชนาธิป พรกุล, 2557; พิมพันธ์ เดชะคุปต์ และเพียวาร์ ยินดีสุข, 2560)

1. สารสำคัญหรือสังเขปหัวข้อ

สารสำคัญหรือสังเขปหัวข้อ หมายถึง บทสรุปของเนื้อหา เป็นบทสรุปที่สั้นที่สุดของเนื้อหา คือหัวใจของเรื่อง (main idea) เป็นการเน้นถึงนิยาม ความหมายหรือความคิดรวบยอดเกี่ยวกับเนื้อหาในเรื่องที่จัดการเรียนการสอน หลักการทฤษฎี กฎ ตลอดจนจุดพิพจน์หรือสังพจน์

2. จุดประสงค์การเรียนรู้

จุดประสงค์การเรียนรู้ คือผลที่ต้องการให้เกิดขึ้นกับผู้เรียนในขณะที่ปฏิบัติการจัดการเรียนการสอนหรือภายหลังที่เสร็จสิ้นการเรียนการสอน อาจเรียกว่าจุดประสงค์ปลายทาง (curriculum objective) โดยทั่วไปจุดประสงค์การเรียนรู้จะถูกกำหนดไว้ในหลักสูตร โดยผลที่ต้องการให้เกิดขึ้นกับผู้เรียนควรครอบคลุมทั้ง 3 พิสัย ตามทฤษฎีการเรียนรู้ของบลูม ที่ได้จำแนกจุดมุ่งหมายการเรียนรู้ออกเป็น 3 ด้าน (Bloom, Engelhart, Furst, Hill. & Krathwohl, 1956; ทิศนา แคมมณี, 2550) ได้แก่ พุทธิพิสัย ทักษะพิสัย และจิตพิสัย

2.1 พุทธิพิสัย มุ่งเน้นให้ผู้เรียนเกิดความรู้ความเข้าใจในเนื้อหาสาระต่างๆ ซึ่งเนื้อหาสาระนี้อาจอยู่ในรูปของข้อมูล ข้อเท็จจริง มโนทัศน์ หรือความคิดรวบยอด ทั้งนี้ผู้เรียนอาจเกิดการเรียนรู้เพียงระดับใดระดับหนึ่งหรืออาจเกิดการเรียนรู้ตามลำดับขั้นจนถึงขั้นสูงสุด ตั้งแต่ขั้นความรู้ความจำ เข้าใจ นำไปใช้ วิเคราะห์ สังเคราะห์และประเมินค่า

2.2 ทักษะพิสัย เป็นการเน้นความสามารถในการปฏิบัติของผู้เรียน มุ่งช่วยพัฒนาความสามารถผู้เรียนในด้านการปฏิบัติ การกระทำ หรือการแสดงออกต่าง ๆ

2.3 จิตพิสัย เป็นการเน้นความรู้สึกนึกคิดที่ดีภายในใจต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งหรือคุณธรรมในตัวของผู้เรียน พัฒนาให้ผู้เรียนเกิดความรู้สึกเจตคติ ค่านิยม คุณธรรม จริยธรรมที่พึงประสงค์ ครูผู้สอนควรทำความเข้าใจกับจุดประสงค์การเรียนรู้ซึ่งก็คือผลที่ต้องการให้เกิดขึ้นกับผู้เรียนโดยทบทวนและตรวจสอบให้ชัดเจนตามมาตรฐานผลการเรียนรู้ 6 ด้านที่ได้กำหนดไว้ในหลักสูตร ซึ่งมีเป้าหมายสูงสุดให้เกิดขึ้นกับผู้เรียนครอบคลุมทั้ง 3 พิสัย ดังได้ยกตัวอย่างในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ตัวอย่างของการเขียนจุดประสงค์การเรียนรู้

ผลการเรียนรู้ด้าน	ตัวอย่างการเขียนจุดประสงค์การเรียนรู้
พุทธิพิสัย	เพื่อให้ นักศึกษามีความรู้เกี่ยวกับ... เพื่อให้ นักศึกษามีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับ... เช่น เพื่อให้ นักศึกษามีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับพัฒนาการเด็กตามวัย
ทักษะพิสัย	เพื่อให้ นักศึกษาสามารถ...(กระทำกิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่ง)...ได้อย่างถูกต้อง เพื่อให้ นักศึกษาสามารถปฏิบัติเกี่ยวกับ... เช่น เพื่อให้ นักศึกษาสามารถประเมินพัฒนาการเด็กได้อย่างถูกต้อง
จิตพิสัย	เพื่อให้ นักศึกษาตระหนักในความสำเร็จของการ... เพื่อให้ นักศึกษาตระหนักในคุณค่าของ... เพื่อให้ นักศึกษามีเจตคติที่ดีต่อ... เช่น เพื่อให้ นักศึกษาตระหนักถึงความสำคัญของการประเมินและการส่งเสริมพัฒนาการเด็กตามวัย

3. หลักฐานการเรียนรู้

ครูผู้สอนควรมีการวางแผนในการหาหลักฐานการเรียนรู้และระบุไว้ในแผนการจัดการเรียนรู้ หลักฐานการเรียนรู้ของนักศึกษาในหลักสูตรพยาบาลศาสตรอาจเป็น รายงานการวางแผนการพยาบาล รายงานการศึกษาผู้ป่วย เฉพาะราย โครงการ ชิ้นงาน ผลการสอบลงสาขา หรืออื่นๆ เพื่อแสดงผลและหลักฐานเชิงประจักษ์ของการจัดการเรียนรู้ สามารถตรวจสอบและใช้เป็นหลักฐานหนึ่งสำหรับการทวนสอบในกระบวนการประกันคุณภาพภายในที่สถาบันอุดมศึกษาทุกแห่งจะต้องดำเนินการให้ความมั่นใจได้ว่ามาตรฐานผลการเรียนรู้ที่คาดหวังมีการดำเนินการจัดการเรียนการสอนจนบรรลุผลสำเร็จ (ดรุณี รุจกรกานต์, 2553: 18)

4. จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม

จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม หรือ จุดประสงค์นำทาง (instructional objective) ใน

แผนการจัดการเรียนรู้ คือข้อความระบุพฤติกรรมที่ผู้สอนคาดหวังให้เกิดขึ้นกับผู้เรียนหลังจากผ่านการเรียนการสอนแล้ว โดยมีองค์ประกอบครบ 3 ประการ (อาภรณ์ ใจเที่ยง, 2553) คือ 1) พฤติกรรมที่คาดหวัง โดยขึ้นต้นด้วยคำกริยาและลงท้ายด้วยคำว่าได้ 2) สถานการณ์ คือสภาพการณ์หรือเงื่อนไขในการให้ผู้เรียนแสดงพฤติกรรมออกมา และ 3) เกณฑ์ คือการกำหนดปริมาณการแสดงผลพฤติกรรมว่าผู้เรียนจะต้องทำได้มากน้อยเพียงใด จึงจะเป็นที่ยอมรับ เช่น “นักเรียนสามารถบอกขั้นตอนของการให้อาหารแก่ทารกได้ถูกต้องทั้งหมดจากสถานการณ์ที่ครูกำหนดให้” อย่างไรก็ตาม อาจเขียนเฉพาะพฤติกรรมที่คาดหวังโดยละสถานการณ์และเกณฑ์ไว้ในฐานที่เข้าใจ อย่างไรก็ตามการเขียนจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมต้องให้สอดคล้องกับจุดประสงค์ทั่วไป ดังตัวอย่างในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ตัวอย่างของการเขียนจุดประสงค์ทั่วไป และจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม

ผลการเรียนรู้ด้าน	ตัวอย่างการเขียนจุดเชิงพฤติกรรม	ตัวอย่างจุดประสงค์การเรียนรู้และจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม
พุทธิพิสัย	<p>นักศึกษาสามารถ</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. บอกความหมายของ...ได้ 2. อธิบายวิธีการ...ที่ถูกต้องได้ 3. บอกประโยชน์ของการ...ได้ 4. อธิบายขั้นตอนของ...ได้ 5. บรรยายลักษณะของ...ได้ 6. วิเคราะห์ผลดีผลเสียของ...ได้ 7. อภิปรายเกี่ยวกับ...ได้ 	<p>จุดประสงค์การเรียนรู้</p> <p>เพื่อให้ศึกษามีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับพัฒนาการเด็กตามวัย</p> <p>จุดเชิงพฤติกรรม นักศึกษาสามารถ</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. บอกถึงพัฒนาการของเด็กในวัยต่าง ๆ ได้อย่างถูกต้อง 2. วิเคราะห์ผลการตรวจวัดและประเมินพัฒนาการเด็กในกรณีศึกษาได้
ทักษะพิสัย	<p>นักศึกษาสามารถ</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. สาธิตเกี่ยวกับ...ได้ 2. สาธิตการ...ที่ถูกต้องกับหุ่นได้ 3. (กระทำ)...อย่างถูกต้อง 4. ปฏิบัติเกี่ยวกับ...ได้ 5. ทดลองเกี่ยวกับ...ได้ 6. แก้ปัญหาเกี่ยวกับ...ได้ 	<p>จุดประสงค์การเรียนรู้</p> <p>เพื่อให้ศึกษามีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับพัฒนาการเด็กได้อย่างถูกต้อง</p> <p>จุดเชิงพฤติกรรม นักศึกษาสามารถ</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. สาธิตการตรวจวัดและประเมินพัฒนาการเด็กในกรณีศึกษาได้อย่างถูกต้อง
จิตพิสัย	<p>นักศึกษาสามารถ</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. บรรยายประโยชน์ของ...ได้ 2. บรรยายคุณค่าของ...ได้ 3. บรรยายความสำคัญของ...ได้ 4. ปฏิบัติตนเกี่ยวกับ...ด้วยความตั้งใจ 5. ปฏิบัติตนเกี่ยวกับ...ด้วยความรับผิดชอบ 6. มีความรับผิดชอบในการ... 	<p>จุดประสงค์การเรียนรู้</p> <p>เพื่อให้ศึกษามีทัศนคติถึงความสำคัญของการประเมินและการส่งเสริมพัฒนาการเด็กตามวัย</p> <p>จุดเชิงพฤติกรรม นักศึกษา</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. สามารถบอกถึงความสำคัญของการประเมินและการส่งเสริมพัฒนาการเด็กตามวัยได้ 2. มีความรับผิดชอบในการประเมินและส่งเสริมพัฒนาการเด็กที่ได้รับมอบหมาย

5. เนื้อหาวิชาหรือสาระการเรียนรู้

เนื้อหาวิชาหรือสาระการเรียนรู้หมายถึงเนื้อหา (content) ที่ครูต้องการให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้มี 3 ประเภท ได้แก่ 1) ข้อเท็จจริง ทฤษฎี หรือหลักการ (พุทธิพิสัย) 2) การปฏิบัติ

ทักษะ กระบวนการ การกระทำ (ทักษะพิสัย) 3) เจตคติ ค่านิยม คุณธรรม (จิตพิสัย) เมื่อวิเคราะห์เนื้อหาว่าอยู่ในประเภทใดแล้วครูสามารถมองไปถึงวิธีการสอนที่เหมาะสม (ชนาธิป พรกุล, 2557: 229-233) โดยเขียนขึ้นต้น

ด้วยคำนาม เป็นหัวข้อเรื่องที่คุณเรียนจะได้เรียนรู้ อาจเขียนเนื้อหาวิชาทั้งหมด หรือเขียนเพียงหัวข้อ พร้อมเนื้อหาสรุปในแต่ละหัวข้อ และระบุว่า “รายละเอียดอยู่ในเอกสารประกอบการจัดการเรียนรู้”

6. กิจกรรมการเรียนรู้หรือกิจกรรมการเรียนการสอน

คำว่า “กิจกรรมการเรียนการสอน” และ “กิจกรรมการเรียนรู้” ปัจจุบันคำทั้ง 2 คำนี้ ถูกนำมาใช้ในความหมายเดียวกัน คือเป็นการกระทำของครูและผู้เรียนที่เกิดขึ้นในชั้นเรียนตามขั้นตอนการสอน ทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ สามารถแสดงพฤติกรรมได้ตามจุดประสงค์การเรียนรู้ของบทเรียน (ชนาธิป พรกุล, 2557) การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนต้องจัดให้สอดคล้องกับหลักสูตรซึ่งในปัจจุบันมุ่งให้จัดโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ หมายถึงเน้นที่บทบาทของผู้เรียน ให้ใช้วิธีสอนที่หลากหลาย นอกจากนี้ต้องจัดให้เหมาะสมกับวัย ความสามารถ ความสนใจของผู้เรียน เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมและลักษณะของเนื้อหาวิชาและเป็นกิจกรรมที่มุ่งพัฒนาผู้เรียนทั้งทางด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา (อาภรณ์ ใจเที่ยง, 2553) สำหรับนักศึกษาพยาบาลซึ่งผู้เรียนอยู่ในเกณฑ์ที่เป็นผู้ใหญ่ตอนต้น มีระบบการคิดและการเรียนรู้ที่แตกต่างจากเด็กและวัยรุ่น ครูผู้สอนจึงต้องคำนึงถึงทฤษฎีการเรียนรู้ผู้ใหญ่และแนวคิดในการเรียนรู้โดยการชี้นำตนเอง (ปิยะ ศักดิ์เจริญ, 2558) ควรจัดให้มีกิจกรรมต่างๆ ที่หลากหลาย อาทิ การใช้คำถามซึ่งเป็นวิธีการหนึ่งที่ช่วยให้ผู้เรียนกลายเป็นนักคิดและนักแก้ปัญหาได้ (Nickitas, 2012) การ

เรียนรู้ผ่านเกมที่ทำให้เกิดความสนุกสนานและยังพบว่า มีผลทำให้ผู้เรียนจดจำบทเรียนได้มากขึ้น (Brull, Finlayson, Kostelec, MacDonald & Krenzischek, 2017) ทั้งนี้ครูผู้สอนสามารถเลือกจัดกิจกรรมให้เหมาะสมตามขั้นตอนต่างๆ ของการจัดการเรียนรู้เริ่มตั้งแต่ขั้นเกริ่นนำ ขั้นประสบการณ์ ขั้นสะท้อนความคิด ขั้นทฤษฎี ชี้นำไปใช้ และขั้นสรุป โดยการสอนขั้นเกริ่นนำ มีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างความสนใจและเตรียมความพร้อมแก่ผู้เรียน (สังัด อุทรานันท์, 2529: 26 อ่างในอาภรณ์ ใจเที่ยง, 2553: 42) ตัวอย่างกิจกรรมการเรียนการสอนในขั้นตอนต่าง ๆ ได้ระบุไว้ในตารางที่ 3

ครูผู้สอนสามารถนำวิธีการสอนในรูปแบบต่าง ๆ ทั้งรูปแบบการเรียนการสอนที่เน้นการพัฒนาด้านพุทธิพิสัย เช่น รูปแบบการเรียนการสอนแบบมโนทัศน์ (Concept attainment model) รูปแบบการสอนโดยใช้ผังกราฟิก (Graphic organizer instruction model) รูปแบบการสอนที่เน้นการพัฒนาด้านจิตพิสัย เช่น รูปแบบการเรียนการสอนตามแนวคิดการพัฒนาด้านจิตพิสัยของบลูมและคณะ (Instructional model based on affective domain by bloom and others) รูปแบบการเรียนการสอนโดยใช้บทบาทสมมติ (Role playing model) รูปแบบการสอนที่เน้นการพัฒนาด้านทักษะพิสัย เช่น รูปแบบการเรียนการสอนตามแนวคิดการพัฒนาทักษะปฏิบัติของซิมป์สัน (Simpson's model) ฯลฯ รูปแบบการเรียนการสอนที่เน้นการพัฒนาทักษะกระบวนการ รูปแบบการเรียนการสอนที่เน้นการบูรณาการหรือเทคนิคการสอนในรูปแบบ

ต่าง ๆ จากนวัตกรรมการเรียนการสอนที่ได้รับการยอมรับอีกมากมาย (ทิสนา แคมมณี, 2554) อย่างไรก็ตามมีการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนการสอนโดยใช้เทคโนโลยีในหลายรูปแบบทั้งการใช้คอมพิวเตอร์ช่วยสอน (computer-assisted instruction) การเรียนการสอนผ่านเว็บไซต์ โดยจัดเป็นการเสริมที่ไม่ได้ใช้แทนการสอนในห้องเรียน การเรียนวิธีนี้เหมาะกับผู้เรียนที่ชอบเทคโนโลยี เป็นการเพิ่มช่องทางการติดต่อสื่อสารระหว่างครูกับผู้เรียนทั้งการพูดคุย อภิปราย และการมอบหมายงาน ผลการศึกษาพบว่าผู้เรียนมีความพึงพอใจ แต่มีข้อจำกัดคือการใช้เวลามากในการจัดทำและการรักษาสถานะของเว็บไซต์ (Zwoliski, 2000) นอกจากนี้ยังมีการจัดทำ e-learning program online learning ที่ทำให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ด้วยตนเอง ทั้งนี้หาความรู้ สื่อ กิจกรรม ตลอดจนจนถึงการประเมินตนเอง ผู้เรียนเข้าถึงได้ง่าย สะดวก ผู้สอนสามารถติดตามเผ้าดูผู้เรียน ผลการนำไปใช้พบว่าผู้เรียนมีความรู้และความมั่นใจมากขึ้นหลังจากจบการเรียน และที่สำคัญคือผู้สอนจะเปลี่ยนบทบาทจากการเป็นผู้เชี่ยวชาญเป็นผู้อำนวยความสะดวกการเรียนรู้ (facilitator) ซึ่งเป็นคุณสมบัติที่สำคัญของการเป็นครูที่ดี (Liu, Chu & Chen, 2014; Phillips, 2005; Johnson-Farmer & Frenn, 2009)

7. สื่อการเรียนการสอน

สื่อการเรียนการสอนจำแนกได้เป็น 3 ประเภท คือ

ก. สื่อที่เป็นเครื่องมือหรืออุปกรณ์ ได้แก่ คอมพิวเตอร์ โปรแกรม ฯลฯ

ข. สื่อที่เป็นวัสดุ ได้แก่ รูปภาพ แผนที่ หุ่นจำลอง ใบงาน อุปกรณ์ชิ้นงาน ใบความรู้ ฯลฯ

ค. สื่อที่เป็นเทคนิคหรือวิธีการสอนแบบต่าง ๆ เช่น เกม บทบาทสมมติ กรณีตัวอย่าง ฯลฯ ตัวอย่างการเขียนสื่อการเรียนการสอนในแผนการจัดการเรียนรู้ ได้แก่ การเรียนจากประสบการณ์จริง การเรียนด้วยหุ่นจำลองใกล้ของจริง การแสดงละคร การสาธิตทดลอง การศึกษานอกสถานที่ การจัดนิทรรศการ การจัดบทเรียนทางโทรทัศน์ การเรียนด้วยภาพนิ่ง ภาพเขียน ภาพถ่าย การใช้เครื่องบันทึกเสียงในบทเรียนที่จัดขึ้น การเรียนด้วยทัศนสัญลักษณ์ เช่น แผนภูมิ แผนผัง แผนภาพ แผนสถิติ ฯลฯ อย่างไรก็ตามเนื่องจากการทำงานที่ต้องมีหลักฐานเชิงประจักษ์ทำให้การเรียนการสอนสาขาพยาบาลศาสตร์ต้องจัดประสบการณ์ให้นักศึกษาค้นเคยกับการสืบค้นข้อมูลโดยใช้เทคโนโลยี นอกจากนี้การใช้ simulation ซึ่งเป็นสถานการณ์จำลองเสมือนจริงยังช่วยให้ผู้เรียนได้ฝึกทักษะการปฏิบัติ เพิ่มความสามารถในการตัดสินใจในคลินิก เกิดความปลอดภัยกับผู้ป่วย ช่วยแก้ปัญหาการขาดแคลนแหล่งฝึก ทำให้ผู้เรียนเกิดทักษะความชำนาญและมีความมั่นใจ (Reid-Searl, Eaton, Vieth & Happell, 2011; Lavoie, Pepin & Boyer, 2013) สื่อการเรียนการสอนมีการพัฒนารูปแบบที่หลากหลายอย่างต่อเนื่อง ดังนั้นครูผู้สอนจึงสามารถเลือกใช้สื่อต่างๆ ให้เหมาะสมให้นักศึกษาได้เกิดการเรียนรู้ได้ดีที่สุดในแต่ละสถานการณ์

8. การวัดและประเมินผล

ในการวางแผนด้านการวัดและประเมินผลครูผู้สอนสามารถเลือกใช้วิธีการวัดและประเมินผลทั้งเชิงปริมาณและคุณภาพ เช่น สังเกตพฤติกรรม สังเกตความสนใจของนักศึกษา พฤติกรรมการเข้าเรียน พฤติกรรมการทำงานกลุ่ม

การส่งงานที่ได้รับมอบหมายตรงเวลา สังเกตการณ์ทำงาน สังเกตการณ์ปฏิบัติการกิจกรรม ประเมินการแสดงความคิดเห็น การอภิปรายของนักศึกษา การมีส่วนร่วมในการอภิปราย คุณภาพการอภิปราย การให้นักศึกษาทำหัตถ์ ฟังการตอบคำถามของนักศึกษา ฟังการซักถามและการตอบคำถามของนักศึกษา ฟังการนำเสนอผลงานของนักศึกษา ฟังสรุปของนักศึกษา ประเมินการนำเสนอผลงานโดยใช้เทคโนโลยี ประเมินจากการสัมภาษณ์ การใช้แบบสอบถาม ใช้แบบทดสอบ สอบวัดความรู้โดยใช้ข้อสอบ ประเมินประเมินผลด้วยแฟ้มสะสมงาน ตรวจสอบฝึกหัด ตรวจสอบผลการปฏิบัติ ตรวจสอบผลงานของนักศึกษา ประเมินรายงาน ตรวจสอบบันทึกข้อมูลโดยผู้เกี่ยวข้องกับนักศึกษา ผลการประเมินผลงานตนเองของนักศึกษา ผลการประเมินโดยเพื่อนนักศึกษา หรือผลการประเมินโดยผู้ปกครองของนักศึกษา ทั้งนี้ผลการประเมินทั้งหมดสามารถจัดเก็บไว้ในแฟ้มสะสมงานทั้งในรูปแบบเอกสารหรือ e-portfolio เพื่อบันทึกเป็นสมรรถนะความสามารถของผู้เรียนรายบุคคล (Wassef, Riza, Maciag, Worden & Delaney, 2012)

9. บันทึกหลังการจัดการเรียนรู้

ครูผู้สอนจะทำการบันทึกหลังจากการจัดการเรียนรู้ทั้งในส่วนของผู้เรียนและการสอน (ชนาธิป พรกุล, 2557: 356) โดยสามารถบันทึกเป็น 3 หัวข้อ คือ 1) ผลการเรียนรู้เชิงปริมาณและคุณภาพ ทั้ง 3 ด้าน ได้แก่ พุทธิพิสัย จิตพิสัยและทักษะพิสัย ตามมาตรฐานผลการเรียนรู้ที่กำหนดไว้ 2) ปัญหาและอุปสรรคทั้งก่อนสอน ขณะสอน และหลังทำการสอน และ 3) ข้อเสนอแนะและแนวทางการแก้ไขเพื่อแก้ไขปรับปรุงให้ผู้เรียนเกิด

การเรียนรู้ บรรลุวัตถุประสงค์ของบทเรียนที่หลักสูตรกำหนด (ประภัสรา โคตะขุน, มปป) ทั้งนี้ ในบันทึกหลังการจัดการเรียนรู้ อาจมีผลการประเมินการสอนโดยผู้บริหารหรือผู้นิเทศการสอน ประธานวิชา หรือผู้ร่วมงาน แนบไว้ท้ายสุด ข้อมูลที่ได้จะเป็นประโยชน์ในการปรับปรุงพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้ในหัวข้อดังกล่าวทำให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดแก่นักศึกษาต่อไป

การเขียนแผนการจัดการเรียนรู้เป็นกระบวนการหนึ่งที่จะช่วยให้หลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิตบรรลุตามเป้าหมายเนื่องจากเป็นหนทางในการนำหลักสูตรลงสู่การสอน เพื่อให้บัณฑิตพยาบาลมีมาตรฐานผลการเรียนรู้ครบทั้ง 6 ด้าน ทั้งด้านคุณธรรมจริยธรรม ด้านความรู้ ด้านทักษะทางปัญญา ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ ด้านทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสารและการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ และทักษะการปฏิบัติทางวิชาชีพ แผนการจัดการเรียนรู้จะทำให้ครูผู้สอนสามารถจัดการสอนได้อย่างมีกระบวนการและครบองค์ประกอบ เป็นเครื่องมือซึ่งจะมีประสิทธิภาพได้ถ้ามีการนำไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนอย่างถูกวิธี อย่างไรก็ตามความท้าทายของครูผู้สอน คือการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้และการประเมินผลเพื่อให้มั่นใจและสามารถวัดได้อย่างเป็นรูปธรรมว่าผู้เรียนสามารถบรรลุมาตรฐานผลการเรียนรู้ทั้ง 6 ด้านตามเป้าหมายของหลักสูตร จบเป็นบัณฑิตพยาบาลที่สามารถดำเนินชีวิตที่ถูกต้องดีงาม ทำหน้าที่ของตนเองทั้งต่อตนเองและสังคมตามเป้าหมายของการศึกษาอย่างแท้จริง

ตารางที่ 3 ตัวอย่างกิจกรรมการจัดการเรียนการสอนในแต่ละขั้นตอน

ขั้นตอนการจัดการเรียนการสอน	ตัวอย่างการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน
ขั้นเกริ่นนำ หรือขั้นนำสู่บทเรียน	<ul style="list-style-type: none"> - เล่าเรื่องเพื่อนำเข้าสู่บทเรียน - บอกเรื่องที่จะเรียน - แบ่งกลุ่มแนะนำการทำกิจกรรม
ขั้นประสบการณ์หรือขั้นทำกิจกรรม	<ul style="list-style-type: none"> - ครูแนะนำเกี่ยวกับการปฏิบัติกิจกรรมตามใบงานเรื่อง... เพื่อทำกิจกรรมตามใบงาน - ครูสาธิต... ให้นักเรียนดูและปฏิบัติตาม - ครูให้นักศึกษาแต่ละคนศึกษาผู้ป่วยที่ได้รับมอบหมาย - ครูให้นักศึกษาดูหนังสือ จดบันทึกสาระและแสดงความคิดเห็น
ขั้นสะท้อนความคิด หรือขั้นสร้างความรู้เกี่ยวกับเรื่องที่เรียน และจัดทำเป็นชิ้นงาน	<ul style="list-style-type: none"> - ครูให้นักศึกษาจับคู่กันแลกเปลี่ยนความคิดเห็นหลังจากการทำกิจกรรม - ครูให้นักศึกษาอภิปรายกลุ่มว่า ได้ความรู้ได้ข้อคิดอะไรบ้างจากการทำกิจกรรม - ครูให้นักศึกษานำเสนอผลงานที่เกิดจากการทำกิจกรรม... - ครูให้นักศึกษาอภิปรายกลุ่มตามหัวข้อในใบงาน - ครูฟังการรายงานและตรวจชิ้นงานของนักศึกษาพร้อมทั้งเฉลยคำตอบที่ถูกต้อง
ขั้นทฤษฎี หรือขั้นสรุปความรู้เป็นความคิดรวบยอด	<ul style="list-style-type: none"> - ครูให้นักศึกษาสรุปความรู้ที่ได้จากการทำกิจกรรม - ครูให้นักศึกษาสรุปผลการทดลอง ครูเชื่อมโยงสิ่งที่นักศึกษาสะท้อน - ครูให้นักศึกษาเขียนเป็นแผนผังความคิดแล้ว...
ขั้นนำไปใช้ หรือขั้นนำความรู้ไปใช้แก้ปัญหา	<ul style="list-style-type: none"> - ให้นักศึกษาทำแบบฝึกหัดเสริมทักษะเพื่อเพิ่มความชำนาญ - ให้นักศึกษาจดบันทึกผลการนำความรู้ไปใช้เพื่อจัดทำชิ้นงาน - ให้นักศึกษาอภิปรายว่าจะนำความรู้... ไปใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวันได้อย่างไร - ให้นักศึกษานำทฤษฎี... ไปให้การพยาบาลผู้ป่วยที่ได้รับมอบหมายอย่างเป็นองค์รวม

ขั้นตอนการจัดการเรียนการสอน	ตัวอย่างการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน
ขั้นสรุป หรือขั้นสรุปผลการเรียนรู้	<ul style="list-style-type: none"> - ครูและนักศึกษาร่วมกันสรุปบทเรียน หรือซักถามข้อสงสัยอีกครั้งหนึ่งก่อนจบบทเรียน และประเมินผลการเรียนรู้ร่วมกัน - ครูสรุปกิจกรรมการเรียนรู้ที่นักศึกษาทำแล้วมอบหมายงานพร้อมทั้งนัดหมายการเรียนรู้ครั้งต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- คณะกรรมการการอุดมศึกษา. (2552). *ประกาศคณะกรรมการการอุดมศึกษา เรื่อง แนวทางการปฏิบัติ ตามกรอบ มาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๒*. สืบค้นวันที่ 27 เมษายน 2561, จาก <http://www.mua.go.th/users/tqf-hed/news/FilesNews/FilesNews3/News328072552.pdf>
- ชนาธิป พรกุล. (2557). *การสอนกระบวนการคิด ทฤษฎีและการนำไปใช้* (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ดรุณี รุจกรกานต์. (2553). *แนวทางการพัฒนาหลักสูตรตามมาตรฐานคุณวุฒิระดับปริญญาตรี สาขาพยาบาลศาสตร์*. นนทบุรี: สภาการพยาบาล.
- ทิตนา แคมมณี. (2550). *รูปแบบการเรียนการสอน ทางเลือกที่หลากหลาย*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ทิตนา แคมมณี. (2554). *ศาสตร์การสอน: องค์ความรู้เพื่อการจัดการกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ* (พิมพ์ครั้งที่ 14). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ประภัสรา โคตะขุน. (มปป). *การจัดทำแผนการเรียนรู้หรือแผนการสอน*. สืบค้นวันที่ 27 เมษายน 2561, จาก <https://sites.google.com/site/prapasara/5-4>
- ปิยะ ศักดิ์เจริญ. (2558). *ทฤษฎีการเรียนรู้ผู้ใหญ่และแนวความคิดการเรียนรู้ด้วยการชี้นำตนเอง: กระบวนการเรียนรู้เพื่อการส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต*. *วารสารพยาบาลทหารบก*, 16(1), 8-13.
- พิมพ์พันธ์ เดชะคุปต์ และเพียววี ยินดีสุข. (2560). *สอนเขียนแผนบูรณาการบนฐานเด็กเป็นสำคัญ*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- รุจิร ภู่อาระ. (2546). *การเขียนแผนการจัดการเรียนรู้* (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: บুদ্ধ พอยท์
- อาภรณ์ ใจเที่ยง. (2546). *หลักการสอน*. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- อาภรณ์ ใจเที่ยง. (2553). *หลักการสอน* (ฉบับปรับปรุง พิมพ์ครั้งที่ 5). กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.

- Bloom, B.S., Engelhart, M.D., Furst, E.J., Hill, W.H., & Krathwohl, D.R. (1956). *Taxonomy of Education Objectives: The classification of educational goals. Handbook I: Cognitive domain*. New York: David Mckay. Company.
- Brull, S., Finlayson, S., Kostelec, T., MacDonal, R. & Krenzischeck, D. (2017). Using gamification to improve productivity and increase knowledge retention during orientation. *Journal of nursing administration, 47(9)*, 448-453.
- Johnson-Farmer, B. & Frenn, M. (2009). Teaching excellence: What great teachers teach us. *Journal of professional nursing, 25(5)*, 267-272.
- Lavoie, P., Pepin, J., & Boyer, L. (2013). Reflective debriefing to promote novice nurses' clinical judgment after high-fidelity clinical simulation: a pilot test. *Dynamics, 24(4)*, 36-41.
- Liu, WI, Chu, K.C. & Chen, SC. (2014). The development and preliminary effectiveness of a nursing care management e-learning program. *Computers, informatics, nursing, 32(7)*, 343-52.
- Reid-Searl, K., Eaton, A., Vieth, L. & Happell, B. (2011). The educator inside the patient: students' insights into the use of high fidelity silicone patient simulation. *Journal of clinical nursing, 20(19-20)*, 2752-2760.
- Nickitas, D.M. (2012). Asking questions and appreciating inquiry: a winning strategy for the nurse educator and professional nurse learner. *Journal of continuing education nursing, 43(3)*, 106-110.
- Phillips, J.M. (2005). Strategies for active learning in online continuing education. *Journal of continuing education nursing, 36(2)*, 77-83.
- Wassef, M.E., Risa, L. Maciag, T., Worden, C. & Delaney, A. (2012). Implementing a competency-based electronic portfolio in a graduate nursing program. *Comupters, informatics, nursing, 30(5)*, 242-248.
- Zwolski, K. (2000). Student satisfaction with a Website designed for three nursing courses. *CIN Plus, 3(1)*, 6-7.